ที่ พช ๐๐๒๓.๗/ว ๑๔๐

สำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นอำเภอ
ที่ว่าการอำเภอเมืองเพชรบูรณ์
ถนนสระบุรี – หล่มสัก พช ๖๗๐๐๐

๒๘ มีนาคม ๒๕๖๗

เรื่อง ขอส่งแนวทางการดำเนินงานด้านส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อมเพื่อรองรับการถ่ายโอนภารกิจในระดับพื้นที่

เรียน นายกเทศมนตรีตำบล และนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ทุกแห่ง

สิ่งที่ส่งมาด้วย สำเนาหนังสือสำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดเพชรบูรณ์
ที่ พช ๐๐๒๓.๖/ว ๒๒๘ ลงวันที่ ๒๘ มีนาคม ๒๕๖๗ จำนวน ๑ ชุด

ด้วยสำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดเพชรบูรณ์แจ้งว่า กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นได้รับแจ้งจากกรมอนามัยว่า ได้จัดทำแนวทางการดำเนินงานด้านส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อมเพื่อรองรับการถ่ายโอนภารกิจในระดับพื้นที่ เพื่อใช้เป็นแนวทางขับเคลื่อนงานส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อม โดยมุ่งเน้นการพัฒนาและยกระดับสุขภาพทุกกลุ่มวัยและสร้างสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อสุขภาพให้ประชาชนคนไทยมีสุขภาวะที่ดี

ดังนั้น จึงขอส่งแนวทางดังกล่าวข้างต้น เพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถใช้ประโยชน์และเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายต่อไป รายละเอียดปรากฏตามสิ่งที่ส่งมาด้วย

จึงเรียนมาเพื่อทราบและดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายภาวิช จันทร์มงคล)
ท้องถิ่นอำเภอเมืองเพชรบูรณ์

สำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นอำเภอ
โทร. / โทรสาร ๐-๕๖๗๑-๒๘๔๙

สำนักงานท้องถิ่นอำเภอเมืองเพชรบุรี
เลขที่ ๑๔๙
วันที่ ๒๔ มี.ค. ๖๗
เวลา

ที่ พช ๐๐๒๓.๖/ว ๒๒๙

ถึง องค์การบริหารส่วนจังหวัดเพชรบูรณ์ สำนักงานเทศบาลเมืองเพชรบูรณ์ สำนักงานเทศบาลเมืองหล่มสัก สำนักงานเทศบาลเมืองวิเชียรบุรี และสำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นอำเภอ ทุกอำเภอ

ด้วยกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นได้รับแจ้งจากกรมอนามัยว่า ได้จัดทำแนวทางการดำเนินงานด้านส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อมเพื่อรองรับการถ่ายโอนภารกิจในระดับพื้นที่ เพื่อใช้เป็นแนวทางขับเคลื่อนงานส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อม โดยมุ่งเน้นการพัฒนาและยกระดับสุขภาพทุกกลุ่มวัยและสร้างสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อสุขภาพให้ประชาชนคนไทยมีสุขภาวะที่ดี

ดังนั้น จึงขอส่งแนวทางดังกล่าวข้างต้น เพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถใช้ประโยชน์และเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายต่อไป สำหรับสำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นอำเภอให้แจ้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่พิจารณาดำเนินการด้วย รายละเอียดปรากฏตามสำเนาหนังสือกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ที่ มท ๐๘๑๙.๒/ว ๑๒๑๒ ลงวันที่ ๑๘ มีนาคม ๒๕๖๗ ที่แนบมาพร้อมนี้

สำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัด
กลุ่มงานบริการสาธารณะท้องถิ่นและประสานงานท้องถิ่นอำเภอ
โทร./โทรสาร. ๐-๕๖๗๒-๙๗๘๑ ต่อ ๑๐๓

ที่ มท ๐๘๑๙.๒/ว ๔๖๗๖

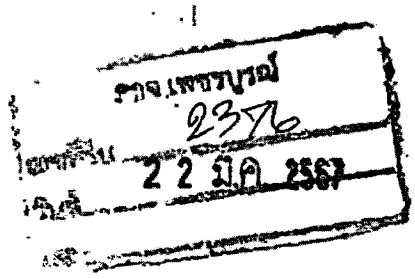

ถึง สำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดทุกจังหวัด

ด้วยกรมอนามัยแจ้งว่า ได้จัดทำแนวทางการดำเนินงานด้านส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อมเพื่อรองรับการถ่ายโอนภารกิจในระดับพื้นที่ เพื่อใช้เป็นแนวทางขับเคลื่อนงานส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อม โดยมุ่งเน้นการพัฒนาและยกระดับสุขภาพทุกกลุ่มวัยและสร้างสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อสุขภาพให้ประชาชนคนไทยมีสุขภาวะที่ดี

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ขอความร่วมมือจังหวัดส่งแนวทางดังกล่าวข้างต้นไปยังองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่อยู่ในพื้นที่รับผิดชอบทั่วประเทศ เพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถใช้ประโยชน์และเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายต่อไป โดยสามารถดาวน์โหลดรายละเอียดได้ที่เว็บไซต์ https://bit.ly/3Tei4Hn หรือทาง QR Code ท้ายหนังสือฉบับนี้

กองสาธารณสุขท้องถิ่น
กลุ่มงานส่งเสริมสุขภาพ
โทร. ๐๒ ๒๔๑ ๙๐๐๐ ต่อ ๕๔๐๕
ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ saraban@dla.go.th
ผู้ประสานงาน นางสาวภัชร์จิรัสม์ ธัชเมฆรัตน์/นายพีระพงษ์ รอดจินดา

กรมอนามัย
DEPARTMENT OF HEALTH

แนวทางการดำเนินงานส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อม เพื่อรองรับการถ่ายโอนภารกิจในระดับพื้นที่

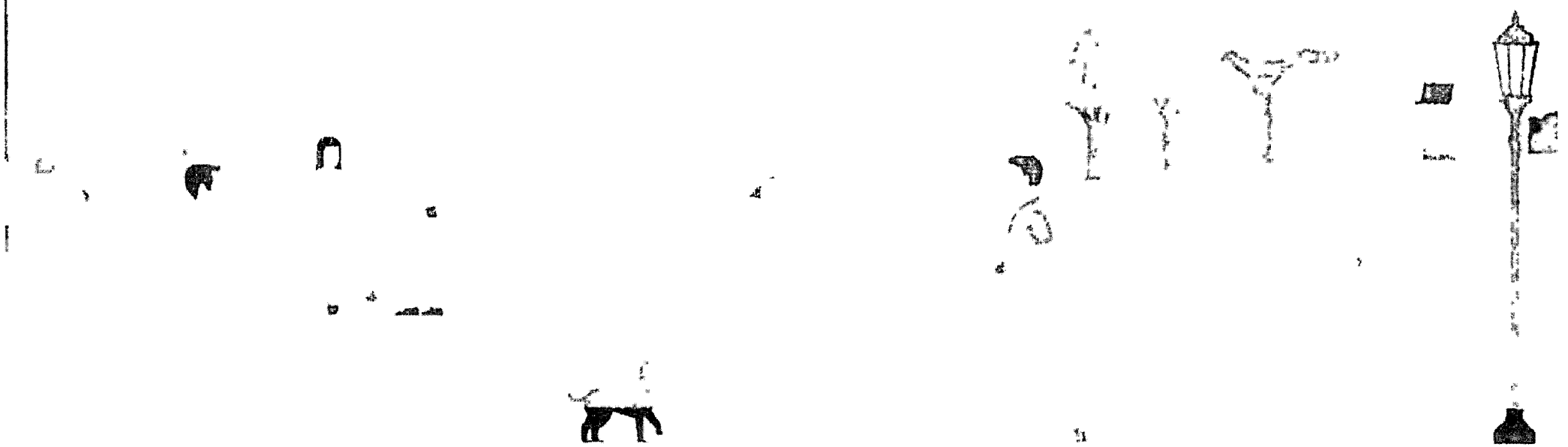

คำนำ

กรมอนามัย ได้ดำเนินการจัดทำแนวทางการดำเนินงานส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อม เพื่อรองรับการถ่ายโอนภารกิจในระดับพื้นที่ ภายใต้แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อม ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566 – 2570) กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข เพื่อใช้เป็นแนวทางขับเคลื่อนงานส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อม โดยมุ่งเน้นการพัฒนาและยกระดับสุขภาพทุกกลุ่มวัย และสร้างสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อสุขภาพให้ประชาชนคนไทยมีสุขภาวะที่ดี

แนวทางการดำเนินงานส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อมเพื่อรองรับการถ่ายโอนภารกิจในระดับพื้นที่ ประกอบด้วย แนวทางการดำเนินงานฯ ด้านการส่งเสริมสุขภาพ ด้านอนามัยสิ่งแวดล้อม และด้านการสร้างความรอบรู้และลดปัจจัยเสี่ยงจากภัยสุขภาพ ซึ่งแต่ละด้านได้ระบุประเด็น สถานการณ์/ปัญหา เป้าหมาย วัตถุประสงค์ แนวทางการดำเนินงานในแต่ละภารกิจ และเจ้าหน้าที่/หน่วยงานที่สามารถให้คำปรึกษาและรายละเอียดในแต่ละภารกิจได้

กรมอนามัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่า แนวทางการดำเนินงานฯ เล่มนี้ จะเป็นเครื่องมือสำคัญในการขับเคลื่อนการดำเนินงานส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อมในระดับพื้นที่ ให้บรรลุถึงเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อไป

สารบัญ

คำนำ 1

[illegible] 1

การส่งเสริมสุขภาพมารดาและทารกแรกเกิด 1

- สถานการณ์/ปัญหา 4
- เป้าหมาย 5
- วัตถุประสงค์ 6
- ตารางแนวทางการดำเนินงานด้านส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อม ในระดับพื้นที่ 6
- ภาคีเครือข่ายในระดับพื้นที่ 12
- เจ้าหน้าที่/หน่วยงาน ประสานงาน 12

สารบัญ

การส่งเสริมสุขภาพเด็กวัยเรียนวัยรุ่น 15

- สถานการณ์/ปัญหา 17
- เป้าหมาย 18
- ตารางแนวทางการดำเนินงานด้านส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อม ในระดับพื้นที่ 19
- ภาคีเครือข่ายในระดับพื้นที่ 39
- เจ้าหน้าที่/หน่วยงาน ประสานงาน 39

การส่งเสริมสุขภาพกลุ่มวัยทำงาน 41

- สถานการณ์/ปัญหา 42
- เป้าหมาย 45
- วัตถุประสงค์ 46
- ตารางแนวทางการดำเนินงานด้านส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อม ในระดับพื้นที่ 46
- ภาคีเครือข่ายในระดับพื้นที่ 49
- เจ้าหน้าที่/หน่วยงาน ประสานงาน 50

สารบัญ

การส่งเสริมสุขภาพกลุ่มผู้สูงอายุ 52

- สถานการณ์/ปัญหา 53
- เป้าหมาย 55
- วัตถุประสงค์ 56
- ตารางแนวทางการดำเนินงานด้านส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อม ในระดับพื้นที่ 56
- ภาคีเครือข่ายในระดับพื้นที่ 69
- เจ้าหน้าที่/หน่วยงาน ประสานงาน 70

ด้านอนามัยสิ่งแวดล้อม 72

- สถานการณ์/ปัญหา 83
- เป้าหมาย 86
- วัตถุประสงค์ 86
- ตารางแนวทางการดำเนินงานด้านส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อม ในระดับพื้นที่ 87
- ภาคีเครือข่ายในระดับพื้นที่ 97
- เจ้าหน้าที่/หน่วยงาน ประสานงาน 97

สารบัญ

ด้านการสร้างความรอบรู้และลดปัจจัยเสี่ยงจากภัยสุขภาพ 99

- สถานการณ์/ปัญหา 104
- เป้าหมาย 105
- วัตถุประสงค์ 105
- ตารางแนวทางการดำเนินงานด้านส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อม ในระดับพื้นที่ 106
- ภาคีเครือข่ายในระดับพื้นที่ 112
- เจ้าหน้าที่/หน่วยงาน ประสานงาน 112

ด้านการส่งเสริมสุขภาพ

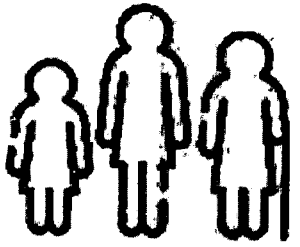

กรมอนามัย
DEPARTMENT OF HEALTH

ลูกเกิดรอด แม่ปลอดภัย พัฒนาการสมวัย สูงใหญ่สมองดี
วัยทำงาน Smart and Healthy สู่ 80 ปี ยังแจ๋ว

กลยุทธ์

กลยุทธ์ที่ 2 ส่งเสริมเด็กวัยเรียนให้แข็งแรงและฉลาด

กลยุทธ์ที่ 4 ส่งเสริมสุขภาพวัยทำงานที่พึงประสงค์

นโยบายสำคัญ กระทรวงสาธารณสุข พ.ศ. 2567

11 ส่งเสริมการมีบุตร

6 การแพกย์ปฐมภูมิ

4 มะเร็งครบวงจร

10

1 โครงการพระราชดำริ เฉลิมพระเกียรติ/ที่เกี่ยวเนื่องกับพระบรมวงศานุวงศ์

เศรษฐกิจสุขภาพ 12

เศรษฐกิจสุขภาพ 12

8

สถานชีวาภิบาล

ดิจิทัลสุขภาพ

- บัตรประชาชนใบเดียว รักษาได้ทุกที่ 4 เขตสุขภาพ
- 200 รพ.อัจฉริยะ ทั่วประเทศ
- Virtual Hospital 1 แห่ง

GOAL

คนไทยมีอายุคาดเฉลี่ย(LE) 85 ปี และ HALE ถึงอายุ 75 ปี ในปี 2580

Ultimate Goal

- ☐ ตัวชี้วัด SDG/ยุทธศาสตร์ชาติ
- ☐ ตัวชี้วัดนโยบายสำคัญเร่งด่วน รัฐมนตรี สธ./รัฐมนตรีช่วย สธ.
- ☐ ตัวชี้วัดระดับกรม
- ☐ ตัวชี้วัดระดับหน่วยงาน

ANAMAI MODEL , LCA , HL

กลไกการขับเคลื่อน

ระดับประเทศ/กระทรวง	ระดับเขตสุขภาพ	ระดับจังหวัด/อำเภอ	ระดับพื้นที่
- MOU ผู้บริหารระดับกระทรวง	- คณะกรรมการระดับเขต	- กรรมการระดับอำเภอ/พชอ.	- กรรมการ อปท/กองทุน

เด็กเกิดอย่างมีคุณภาพ มีพัฒนาการสมวัย สามารถเข้ารับบริการที่มีคุณภาพมากขึ้น

ก่อนตั้งครรภ์
- คลินิกก่อนสมรส
  - การเตรียมพร้อมก่อนตั้งครรภ์
  - ตรวจสุขภาพ
  - ให้ยาเสริมโฟลิก
  - LM 6 Pillar
- วิวาห์สร้างชาติ
- สนับสนุนยาเฟอร์โรโฟลิก

ตั้งครรภ์
- คลินิกฝากครรภ์ (ANC)
  - ฝากครรภ์คุณภาพตามมาตรฐานอนามัยแม่และเด็ก
  - คลินิกความเสี่ยง
  - โรงเรียนพ่อแม่
  - คัดกรองโรคพันธุกรรม
  - ยาเม็ดเสริมธาตุเหล็กเฟอร์โรโฟลิกและไอโอดีน
  - ตรวจและขัดฟัน
- Buddy อสม : ค้นหา นำส่ง พี่เลี้ยง
- สนับสนุนนม/ไข่หญิงตั้งครรภ์

คลอด
- ห้องคลอดคุณภาพ
  - คลังเลือด/คลังยา
  - ระบบส่งต่อคุณภาพ One Province One Labor room

หลังคลอด
- เยี่ยมหลังคลอด
- เยี่ยมหลังคลอด

แรกเกิดถึง 2 ปี
- คลินิกพัฒนาการ
  - โรงเรียนพ่อแม่
  - คัดกรองโรคพิการแต่กำเนิด
  - ส่งเสริมมาตรฐาน 4 D
    - นมแม่ / w.s.u. นมผง
    - วัคซีน
    - อาหารตามวัย
    - การเจริญเติบโต
    - ยาน้ำเสริมธาตุเหล็ก
    - ตรวจฟันและเคลือบฟลูออไรด์
- สนับสนุนมาตรฐาน 4 D
- สพด.ต่ำกว่า 2 ปี

เด็กอายุ 2-6 ปี
- สถานพัฒนาเด็กปฐมวัย
  - มาตรฐาน สพด. แห่งชาติ (ด้านสุขภาพ)
  - ส่งเสริมมาตรฐาน 4D
    - วัคซีน
    - อาหารตามวัย
    - การเจริญเติบโต
    - ยาน้ำเสริมธาตุเหล็ก
    - คลินิกพัฒนาการ
- มาตรฐาน สพด. แห่งชาติ
- อาหารกลางวันคุณภาพ
- การเจริญเติบโต

ตำบลมหัศจรรย์ 1000 วัน plus สู่ 2500 วัน Pink Book มาตรฐาน สพด. แห่งชาติ

MCH Board Data Dashboard อสม. เชี่ยวชาญ

การส่งเสริมสุขภาพมารดาและทารกแรกเกิด

- สถานการณ์/ปัญหา

ปัจจุบันวิถีชีวิตของประชาชนไทยเปลี่ยนไป คนรุ่นใหม่ทั้งหญิงและชายมีค่านิยมที่จะอยู่เป็นโสด ต้องการมีบุตรจำนวนน้อยลง ส่งผลให้ประเทศไทยประสบปัญหา "เด็กเกิดน้อย ด้อยคุณภาพ" มาอย่างต่อเนื่อง จากข้อมูลของกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย พบว่า ปี พ.ศ. 2565 มีจำนวนการเกิด 502,107 ราย จำนวนการตาย 595,965 ราย แสดงให้เห็นว่าจำนวนการตายมากกว่าจำนวนการเกิดมากถึง 93,858 ราย เท่ากับว่าอัตราเพิ่มตามธรรมชาติของประชากรไทย ติดลบเป็นปีที่ 2 นับตั้งแต่ปี 2564 นอกจากนี้ ยังพบว่าอัตราการเจริญพันธุ์รวม (Total Fertility Rate) ของไทยเท่ากับ 1.16 ซึ่งต่ำกว่าระดับทดแทนประชากร และมีแนวโน้มที่จะลดลง ทำให้โครงสร้างประชากรไทยมีฐานแคบลง โดยคาดการณ์ว่าในปี 2570 จะมีจำนวนการเกิดที่ต่ำกว่า 500,000 คน ดังนั้นการส่งเสริมให้มีการเพิ่มจำนวนประชากรจึงเป็นวาระสำคัญที่ต้องดำเนินการ การสร้างประชากรที่มีคุณภาพนั้น ควรได้รับการดูแลเริ่มตั้งแต่ประชากรวัยเจริญพันธุ์ เพื่อการเตรียมความพร้อมสำหรับหญิงตั้งครรภ์ให้ตั้งครรภ์ที่มีคุณภาพและเมื่อคลอดแล้วหญิงหลังคลอดมีสุขภาพที่ดี มีความพร้อมในการดูแลทารกให้สุขภาพร่างการแข็งแรง เจริญเติบโตเต็มศักยภาพ พัฒนาการสมวัย โดยเริ่มจากการได้รับบริการส่งเสริมสุขภาพที่มีมาตรฐาน เข้าถึงบริการอย่างทั่วถึงและเท่าเทียม สถานการณ์การดำเนินงานกลุ่มสตรีและเด็กปฐมวัย ที่ผ่านมาใน ปี 2565 สามารถสะท้อนผ่านตัวชี้วัดสำคัญ ประกอบด้วย ร้อยละหญิงตั้งครรภ์ที่ได้รับการบริการฝากครรภ์คุณภาพ ร้อยละ 80.82, หญิงตั้งครรภ์ที่ได้รับการดูแลก่อนคลอด 5 ครั้ง ตามเกณฑ์ ร้อยละ 73.60, หญิงหลังคลอดได้รับการดูแลครบ 3 ครั้งตามเกณฑ์ ร้อยละ 65.39, หญิงตั้งครรภ์ได้รับการตรวจสุขภาพช่องปาก ร้อยละ 49.93 และได้รับการตรวจและขัดทำความสะอาดฟัน ร้อยละ 12.68 อัตราส่วนการตายมารดาเท่ากับ 29.5 ต่อแสนการเกิดมีชีพ ซึ่งสูงกว่าเป้าหมายที่กำหนดไว้ซึ่งไม่เกิน 17 ต่อแสนการเกิดมีชีพ (สำนักส่งเสริมสุขภาพ กรมอนามัย,30 พ.ค. 2565) สาเหตุการตายหลักคือการติดเชื้อโควิด 19 ในหญิงตั้งครรภ์ และตกเลือดขณะตั้งครรภ์ คลอดและหลังคลอด ในส่วนของรายงานการสำรวจสถานการณ์เด็กและสตรีในประเทศไทย พ.ศ. 2562 (MICs6) กับพบว่าอัตราการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ของมารดาไทยอย่างเดียว 6 เดือน (EBF rate) เท่ากับร้อยละ 14 และมีเด็กที่กินนมแม่ติดต่อกันจนถึง 1 ปี ร้อยละ 24.6 จากข้อมูลจากโครงการสำรวจภาวะโภชนาการเด็กในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ พ.ศ.2556 (South East Asia Nutrition Survey : SEANUTS) พบว่าความชุกภาวะโลหิตจางในเด็กอายุ 6 เดือน ถึง 2 ปี ในเขตชนบทสูงกว่าเด็กในเขตเมืองเกือบเท่าตัว ซึ่งภาวะโลหิตจางส่งผลต่อการเจริญเติบโตของร่างกาย พัฒนาการสมอง ระดับสติปัญญา ประสิทธิภาพการเรียนรู้และการทำงานของทุกกลุ่มวัยและเพิ่มความเสี่ยงต่อการตกเลือดของมารดา

จากสถานการณ์ที่กล่าวมาจึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะต้องมีการดูแลอย่างต่อเนื่อง ครอบคลุม และมีคุณภาพ ทั้งจากระบบบริการสาธารณสุข ภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาศักยภาพมนุษย์ รวมถึงหญิงตั้งครรภ์ พ่อแม่ ผู้เลี้ยงดูเด็กมีความรอบรู้ในการดูแลสุขภาพของตนเองและเด็กได้อย่างมีคุณภาพ เหมาะสมตามบริบทพื้นที่